

PARLAMENT ČESKÉ REPUBLIKY

Poslanecká sněmovna

2021

VIII. volební období

Pozměňovací návrh

poslanců

Tomáše Vymazala, Patrika Nachera, Barbory Kořanové,
Karly Šlechtové a Petra Gazdíka

k vládnímu návrhu zákona kterým se mění zákon č. 167/1998 Sb., o návykových látkách a o změně některých dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 378/2007 Sb., o léčivech a o změnách některých souvisejících zákonů (zákon o léčivech), ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 634/2004 Sb., o správních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů

(ST 864)

Vládní návrh zákona, kterým se mění zákon č. 167/1998 Sb., o návykových látkách a o změně některých dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 378/2007 Sb., o léčivech a o změnách některých souvisejících zákonů (zákon o léčivech), ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 634/2004 Sb., o správních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů se mění takto:

A. Pozměňovací návrhy

1. V části první čl. I se vkládá nový novelizační bod 1, který zní:

„1. V § 1 odst. 1 se na konci písmene c) tečka nahrazuje čárkou a doplňuje se nové písmeno d), které zní:

„d) zvláštní režimy pro zacházení s rostlinami konopí, konopím a přípravky z konopí, které jsou určeny pro vlastní potřebu.“.

Následující body se přečísľují.

2. V části první čl. I bod 3 zní:

„3. V § 2 se za písmeno d) vkládají nová písmena e) až h), která znějí:

“e) konopím pro léčebné použití konopí, které je výrobcem určeno k terapeutickému účelu u lidí nebo ke zpracování za tímto účelem,

f) rostlinou konopí pro léčebné použití rostlina z rodu konopí, která je pěstována za účelem produkce konopí pro léčebné použití,

g) produkci konopí proces, který spočívá v získávání konopí z rostliny konopí,

h) přechováním konopí pro vlastní potřebu zpracování, skladování nebo nepřetržitá držba konopí ve formě sušiny nebo přípravků z této sušiny určeného pro vlastní potřebu,“.

Dosavadní písmena e) a f) se označují jako písmena i) a j).“.

3. V části první čl. I se za stávající bod 4 vkládá nový novelizační bod X, který zní:

„X. V § 3 se na konci textu odstavce 2 doplňuje věta „To neplatí pro zacházení s rostlinami konopí, konopím a přípravky z konopí pro vlastní potřebu.“.“.

Následující body se přečísľují.

4. V části první čl. I se za stávající bod 28 vkládá nový novelizační bod X, který zní:

„X. V § 15 písm. e) se za slova „z rostliny konopí (rod Cannabis)“ doplňují slova „jiným než povoleným způsobem a za podmínek stanovených tímto zákonem a zákonem o léčivech“⁶⁾“.

Následující novelizační body se přečísľují.

5. V části první čl. I, se za stávající bod 33 vkládají nové novelizační body X1 a X2, které znějí:

„X1. V § 24 odst. 1 písm. a) se za slova „s výjimkou pěstování“ vkládají slova „podle § 24h nebo“.“

„X2. Za § 24 se vkládá nadpis dílu, který zní:

„DÍL 1. KONOPÍ PRO LÉČEBNÉ POUŽITÍ“.“

Následující body se přečísľují.

6. V části první čl. I se za stávající bod 35 vkládá nový novelizační bod X , který zní:

„X. Za § 24g se vkládá nový díl 2, který včetně nadpisu zní:

„DÍL 2. KONOPÍ PRO VLASTNÍ POTŘEBU

„§ 24h

Pěstování rostlin konopí, zpracování konopí a přechovávání konopí pro vlastní potřebu

(1) Pro vlastní potřebu může rostlinu konopí pěstovat jen fyzická osoba starší 18 let, pokud pěstuje nejvýše tři rostliny konopí v obydľí nebo na pozemku nebo ve stavbě nacházející se na pozemku, který není veřejně přístupný a k jehož užívání jí svědčí soukromoprávní titul, a která splnila ohlašovací povinnost podle odstavce 3.

(2) Konopí z rostlin konopí vypěstovaných podle odstavce 1 může pro vlastní potřebu zpracovávat nebo přechovávat jen fyzická osoba starší 18 let, pokud drží:

a) nejvýše 600 g sušiny konopí, nebo z tohoto množství získané přípravky z konopí s obsahem nejvýše 120 g látek ze skupiny tetrahydrokanabinolů v obydľí, k jehož užívání jí svědčí soukromoprávní titul, nebo

b) nejvýše 10 g sušiny konopí nebo z tohoto množství získané přípravky z konopí s obsahem nejvýše 1,5 g látek ze skupiny tetrahydrokanabinolů mimo obydľí.

(3) Ohlašovací povinnost splní fyzická osoba tím, že vyplní ohlašovací formulář, ke kterému doloží:

a) kopii občanského průkazu nebo jiného obdobného dokladu prokazující jméno, příjmení a datum narození fyzické osoby,

- b) adresu nemovitosti, ve které budou rostliny konopí pěstovány nebo zpracovávány,
- c) doklad obsahující souhlas vlastníka nemovitosti s pěstováním, zpracováním a přechováváním konopí,
- d) doklad o bezúhonnosti.

(4) Za bezúhonnou se pro účely ustanovení § 24h považuje osoba, která nebyla pravomocně odsouzena pro úmyslný trestný čin spáchaný v souvislosti s organizovanou skupinou nebo se na ni hledí, jako by nebyla odsouzena.

(5) Bezúhonnost se prokazuje

a) výpisem z evidence Rejstříku trestů, ne starším než 3 měsíce

1. u fyzické osoby s místem trvalého pobytu nebo jiného pobytu na území České republiky,

2. u fyzické osoby, která je nebo byla státním příslušníkem jiného členského státu Evropské unie nebo v jiném členském státě Evropské unie má nebo měla bydliště,

b) dokladem obdobným výpisem z evidence Rejstříku trestů, u fyzické osoby s místem trvalého pobytu nebo jiného pobytu mimo území České republiky a u fyzické osoby, která se v posledních 5 letech nepřetržitě zdržovala mimo území České republiky po dobu delší než 6 měsíců; doklad obdobný výpisem z evidence Rejstříku trestů musí být vydán k tomu oprávněným orgánem státu trvalého nebo jiného pobytu této osoby, států, ve kterých se tato osoba v posledních 5 letech nepřetržitě zdržovala po dobu delší než 6 měsíců, a státu, který není totožný se státem trvalého pobytu nebo jiného pobytu této osoby a tato osoba je jeho občanem.

(6) Fyzická osoba, která pro vlastní potřebu podle odstavce 1 nebo odstavce 2 zachází s rostlinami konopí, konopím nebo přípravky z konopí, je k nim povinna zamezit volnému přístupu třetích osob.

(7) Prováděcí právní předpis pro ohlašovací povinnost dle odst. 3 stanoví způsob písemné a elektronické komunikace s Ministerstvem zdravotnictví, metodiku splnění ohlašovací povinnosti a způsob zničení odpadu vzniklého při zacházení s rostlinami konopí nebo konopím pro vlastní potřebu.“.”.”.

Následující body se přečísľují.

7. V části první čl. I, se za stávající bod 57 vkládá nový bod X, který zní:

„X. V § 39 odst. 2 se na konci písmene b) slovo „nebo“ zrušuje, na konci písmene c) se tečka nahrazuje slovem „,nebo“ a vkládá se nové písmeno d), které zní:

„d) zpřístupní třetí osobě v rozporu s § 24h odst. 6 rostliny konopí, konopí nebo přípravky z konopí určené pro vlastní potřebu.“.“.

Následující body se přečísľují.

8. V části I čl. I stávající bod 75 zní:

„75. V § 44c se doplňují odstavce 4 a 5, které znějí:

„(4) Ministerstvo zemědělství vydá vyhlášku k provedení § 13 odst. 11 písm. e) a f).

(5) Ministerstvo zdravotnictví vydá vyhlášku k provedení § 13 odst. 11 písm. a) až d), § 24b odst. 7, § 24d písm. b) a c), § 24f odst. 3 a § 24h odst. 7.”.

B. Vyznačení navrhovaných změn

(změny provedené pozměňovacími návrhy jsou vyznačeny ~~přeskrtnutě~~ nebo **tučně**)

§ 1

Předmět úpravy

(1) Tento zákon upravuje

a) zacházení s návykovými látkami, jejich vývoz, dovoz a tranzitní operace s nimi,

b) zacházení s přípravky obsahujícími návykovou látku, s přípravky obsahujícími návykovou látku a uvedenou látku kategorie 1 podle přímo použitelného předpisu Evropské unie upravujícího prekursorů drog¹⁾ (dále jen „uvedená látka kategorie 1“) a léčivými přípravky obsahujícími uvedenou látku kategorie 1, jejich vývoz, dovoz a tranzitní operace s nimi a

c) pěstování máku, konopí a koky a vývoz, dovoz a zneškodňování makoviny;

d) zvláštní režimy pro zacházení s rostlinami konopí, konopím a přípravky z konopí, které jsou určeny pro vlastní potřebu.

(2) Tento zákon byl oznámen v souladu se směrnicí Evropského parlamentu a Rady 98/34/ES ze dne 22. června 1998 o postupu při poskytování informací v oblasti norem a technických předpisů a předpisů pro služby informační společnosti, v platném znění.

§ 2

Pojmy

e) konopím pro léčebné použití konopí, které je výrobcem určeno k terapeutickému účelu u lidí nebo ke zpracování za tímto účelem,

f) rostlinou konopí pro léčebné použití rostlina z rodu konopí, která je pěstována za účelem produkce konopí pro léčebné použití,

g) produkci konopí proces, který spočívá v získávání konopí z rostliny konopí,

h) přechováním konopí pro vlastní potřebu zpracování, skladování nebo nepřetržitá

držba konopí ve formě sušiny nebo přípravků z této sušiny určeného pro vlastní potřebu,

ei) keřem koka všechny druhy keře rodu *Erythroxylon* a listem koka listy z keře koka, s výjimkou listů, z nichž byl extrahován všechny ekgonin, kokain a jiné ekgoninové alkaloidy,^{2a)}

fi) vývozem nebo dovozem návykových látek, přípravků je obsahujících a makoviny jejich fyzické přemístění z jednoho státu do druhého.^{2a),2c)}

§ 3

Zacházení s návykovými látkami a přípravky

(1) Zacházením s návykovými látkami a přípravky se rozumí

a) výzkum, výroba, produkce, zpracování, odběr, skladování, dodávání a používání návykových látek a přípravků, a produkce konopí

b) koupě a prodej návykových látek a přípravků, jakož i nabývání a pozbývání dalších věcných nebo závazkových práv s nimi spojených, zprostředkování takových smluv a zastupování při jejich uzavírání.

(2) Návykové látky uvedené v příloze č. 3 nebo 4 nařízení vlády o seznamu návykových látek a přípravky je obsahující mohou být použity pouze k omezeným výzkumným, vědeckým a velmi omezeným terapeutickým účelům vymezeným v povolení k zacházení. Ostatní návykové látky a přípravky je obsahující mohou být použity pouze k terapeutickým, vědeckým, výukovým, veterinárním účelům nebo i k jiným účelům na základě povolení Ministerstva zdravotnictví. **To neplatí pro zacházení s rostlinami konopí, konopím a přípravky z konopí pro vlastní potřebu.**

...

§ 15

Zákazy

Zakazuje se

...

e) získávat konopnou pryskyřici a látky ze skupiny tetrahydrokanabinolů z rostliny konopí (rod *Cannabis*) **jiným než povoleným způsobem a za podmínek stanovených tímto zákonem a zákonem o léčivech⁶⁾**, čímž není dotčeno získávání takových látek pro léčebné použití nebo vědecké účely za podmínek stanovených tímto zákonem a zákonem o léčivech⁶⁾,

§ 24

Konopí, koka a mák setý

(1) Zakazuje se

a) pěstovat druhy a odrůdy rostliny konopí (rod Cannabis), které mohou obsahovat více než 0,3 % látek ze skupiny tetrahydrokanabinolů, s výjimkou pěstování **podle § 24h nebo** na základě licence udělené podle tohoto zákona; zákaz se nevztahuje na pěstování odrůd rostliny konopí (rod Cannabis) pro výzkumné účely, pro šlechtění nových odrůd a pro zachování genetické rozmanitosti vědeckými a výzkumnými pracovišti zřízenými zákonem nebo státem vymezené v povolení k zacházení,

...

DÍL 1.

KONOPÍ PRO LÉČEBNÉ POUŽITÍ

(následují ust. § 24a až § 24g)

...

DÍL 2.

KONOPÍ PRO VLASTNÍ POTŘEBU

§ 24h

Pěstování rostlin konopí, zpracování konopí a přechovávání konopí pro vlastní potřebu

(1) Pro vlastní potřebu může rostlinu konopí pěstovat jen fyzická osoba starší 18 let, pokud pěstuje nejvýše tři rostliny konopí v obydlí nebo na pozemku nebo ve stavbě nacházející se na pozemku, který není veřejně přístupný a k jehož užívání jí svědčí soukromoprávní titul, a která splnila ohlašovací povinnost dle odstavce 3.

(2) Konopí z rostlin konopí vypěstovaných podle odstavce 1 může pro vlastní potřebu zpracovávat nebo přechovávat jen fyzická osoba starší 18 let, pokud drží:

a) nejvýše 600 g sušiny konopí, nebo z tohoto množství získané přípravky z konopí s obsahem nejvýše 120 g látek ze skupiny tetrahydrokanabinolů v obydlí, k jehož užívání jí svědčí soukromoprávní titul, nebo

b) nejvýše 10 g sušiny konopí nebo z tohoto množství získané přípravky z konopí s obsahem nejvýše 1,5 g látek ze skupiny tetrahydrokanabinolů mimo obydlí.

(3) Ohlašovací povinnost splní fyzická osoba tím, že vyplní ohlašovací formulář, ke kterému doloží:

- a) kopii občanského průkazu nebo jiného obdobného dokladu prokazující jméno, příjmení a datum narození fyzické osoby,
- b) adresu nemovitosti, ve které budou rostliny konopí pěstovány nebo zpracovávány,
- c) doklad obsahující souhlas vlastníka nemovitosti s pěstováním, zpracováním a přechováváním konopí,
- d) doklad o bezúhonnosti.

(4) Za bezúhonnou se pro účely ustanovení § 24h považuje osoba, která nebyla pravomocně odsouzena pro úmyslný trestný čin spáchaný v souvislosti s organizovanou skupinou nebo se na ni hledí, jako by nebyla odsouzena.

(5) Bezúhonnost se prokazuje

a) výpisem z evidence Rejstříku trestů, ne starším než 3 měsíce

- 1. u fyzické osoby s místem trvalého pobytu nebo jiného pobytu na území České republiky,
- 2. u fyzické osoby, která je nebo byla státním příslušníkem jiného členského státu Evropské unie nebo v jiném členském státě Evropské unie má nebo měla bydliště,

b) dokladem obdobným výpisu z evidence Rejstříku trestů, u fyzické osoby s místem trvalého pobytu nebo jiného pobytu mimo území České republiky a u fyzické osoby, která se v posledních 5 letech nepřetržitě zdržovala mimo území České republiky po dobu delší než 6 měsíců; doklad obdobný výpisu z evidence Rejstříku trestů musí být vydán k tomu oprávněným orgánem státu trvalého nebo jiného pobytu této osoby, států, ve kterých se tato osoba v posledních 5 letech nepřetržitě zdržovala po dobu delší než 6 měsíců, a státu, který není totožný se státem trvalého pobytu nebo jiného pobytu této osoby a tato osoba je jeho občanem.

(6) Fyzická osoba, která pro vlastní potřebu podle odstavce 1 nebo odstavce 2 zachází s rostlinami konopí, konopím nebo přípravky z konopí, je k nim povinna zamezit volnému přístupu třetích osob.

(7) Prováděcí právní předpis pro ohlašovací povinnost dle odst. 3 stanoví způsob písemné a elektronické komunikace s Ministerstvem zdravotnictví, metodiku splnění ohlašovací povinnosti a způsob zničení odpadu vzniklého při zacházení s rostlinami konopí nebo konopím pro vlastní potřebu.

§ 39

Přestupky fyzických osob

(1) Fyzická osoba pěstující mák setý nebo rostliny konopí podle § 29 na celkové ploše větší než 100 m² se dopustí přestupku tím, že

- a) nesplní ohlašovací povinnosti podle § 29,
- b) uvede nesprávné nebo neúplné údaje v hlášeních podle § 29.

(2) Fyzická osoba se dopustí přestupku tím, že

a) neoprávněně přechovává návykovou látku v malém množství pro vlastní potřebu,

b) neoprávněně pěstuje pro vlastní potřebu v malém množství rostlinu nebo houbu obsahující návykovou látku, ~~nebo~~

c) umožní neoprávněně požívání návykových látek osobě mladší 18 let, nejde-li o čin přísněji trestný-, **nebo**

d) zpřístupní třetí osobě v rozporu s § 24h odst. 6 rostliny konopí, konopí nebo přípravky z konopí určené pro vlastní potřebu.

(3) Fyzická osoba se jako osoba zacházející s léčivou dopustí přestupku tím, že předepíše léčivý přípravek v rozporu s § 13 odst. 1 nebo 3.

(4) Za přestupek podle odstavce 1 písm. a) lze uložit pokutu do 100 000 Kč a za přestupek podle odstavce 1 písm. b) lze uložit pokutu do 200 000 Kč. Příkazem na místě lze za přestupek podle odstavce 1 uložit pokutu do 5 000 Kč.

(5) Za přestupek podle odstavce 2 lze uložit pokutu do 15 000 Kč.

(6) Za přestupek podle odstavce 2 písm. a) nebo c) lze uložit omezující opatření.

(7) Za přestupek podle odstavce 3 lze uložit pokutu do 2 000 000 Kč.

§ 44c

(4) Ministerstvo zemědělství vydá vyhlášku k provedení § 13 odst. 11 písm. e) a f).

(5) Ministerstvo zdravotnictví vydá vyhlášku k provedení § 13 odst. 11 písm. a) až d), § 24b odst. 7, § 24d písm. b) a c), § 24f odst. 3 a § 24h odst. 7.

C. Odůvodnění

1. K navrhovaným změnám

Tento pozměňovací návrh upravuje pěstování rostlin konopí, zpracování konopí a přechovávání konopí, které je určeno výlučně pro vlastní potřebu fyzické osoby. Jakýkoliv obchod s takovým konopím je striktně vyloučen; fyzická osoba je zároveň povinna zamezit přístupu třetích osob k rostlinám konopí nebo konopí, které je určeno pro vlastní potřebu, a to pod pohrůžkou sankce (§ 39 písm. d).

Nezbytnou podmínkou umožnění pěstování, zpracování a zacházení s konopím pro vlastní potřebu je, že fyzická osoba splní tzv. ohlašovací povinnost a formou ohlašovacího formuláře poskytne informace nezbytné pro její identifikaci, jakož i identifikaci obydlí nebo pozemku, kde

bude konopí pro vlastní potřebu pěstováno, zpracováno nebo přechovááno. Nesplní-li fyzická osoba tuto ohlašovací povinnost, nelze na její činnost spočívající v pěstování rostlin konopí jakož i zpracování nebo přechováování takového konopí pro vlastní potřebu nahlížet jako na činnost povolenou tímto zákonem.

Fyzická osoba musí být starší 18 let a doložit doklad o bezúhonnosti, tj. prokázat, že nebyla pravomocně odsouzena pro úmyslný trestný čin spáchaný v souvislosti s organizovanou skupinou¹ nebo se na ni hledí, jako by nebyla odsouzena.

Pokud jde o pěstování rostlin konopí pro vlastní potřebu, smí fyzická osoba ve svém obydlí nebo na pozemku, který není veřejně přístupný a ke kterému jí svědčí soukromoprávní titul, pěstovat nejvýše tři rostliny konopí (§ 24h odst. 1).

Takto vypěstované rostliny konopí pro vlastní potřebu smí fyzická osoba zpracovávat nebo přechovávat pro vlastní potřebu v limitovaném množství, a sice:

a) v obydlí nejvýše 600 g sušiny konopí, nebo z tohoto množství získané přípravy z konopí s obsahem nejvýše 120 g látek ze skupiny tetrahydrokanabinolů (§ 24h odst. 2 písm. a) nebo

b) mimo obydlí nejvýše 10 g sušiny konopí, nebo z tohoto množství získané přípravy z konopí s obsahem nejvýše 1,5 g látek ze skupiny tetrahydrokanabinolů (§ 24h odst. 2 písm. b).

Podrobnosti ke splnění ohlašovací povinnosti fyzické osoby, která musí vyplnit ohlašovací formulář již ve fázi pěstování rostlin konopí pro vlastní potřebu, aby s takovými rostlinami konopí nebo konopím pro vlastní potřebu mohla legálně zacházet, budou stanoveny prováděcím právním předpisem (vyhláškou), k jehož vydání je zmocněno Ministerstvo zdravotnictví (§ 24h odst. 7 ve spojení s § 44c odst. 5). Prováděcí právní předpis upraví také způsob zničení odpadu vzniklého při zacházení s rostlinami konopí nebo konopím pro vlastní potřebu, a to obdobně, jako je tomu v § 14 (zneškodňování odpadů a přebytečných a nepoužitelných návykových látek a přípravků).

V neposlední řadě, z pohledu záměru zákonodárce je nutné brát na zřetel veřejné mínění. Zákonodárci jako volení zástupci lidu by měli především odrážet demokratické přesvědčení většiny. Z průzkumů veřejného mínění z roku 2016 vyplývá, že přes 55 % občanů ČR považuje jednorázové užití konopných látek za bezrizikovou nebo málo rizikovou zkušenost.

2. Obecně k pěstování, zpracování a zacházení s konopím pro vlastní potřebu

Předkládaný návrh je veden snahou nastavit jasné a srozumitelné limity užívání konopí pro vlastní potřebu, a odlišit tak tyto společensky nikoli nebezpečné činnosti běžných samopěstitelů a uživatelů pro vlastní potřebu od závažnějších zakázaných nebo dokonce trestných činností páchaných v podobě nelegální výroby a nelegálního obchodu s návykovými látkami (např. nedovolená výroba metamfetaminu/pervitinu nebo provozování velkopěstíren s konopím a jeho pašování mimo hranice ČR). V tomto smyslu je nutné napravit stav, pro který se velké množství

¹ Tento pojem je vymezen judikaturou tak, že má jít nejméně o tříčlenné sdružení trestně odpovědných osob, jejichž vzájemná součinnost na realizování trestné činnosti vykazuje takovou míru plánovitosti jejího průběhu a tomu odpovídající koordinaci úloh jednotlivých účastníků, že tyto okolnosti zvyšují pravděpodobnost úspěšného provedení trestného činu (R 45/1986 Sb. rozh. tr.).

jinak bezúhonných občanů ČR dostává do konfliktu se zákonem, přičemž jejich jednání nepřináší žádnou nebo zanedbatelnou společenskou škodu či rizika.

Tito lidé na rozdíl od problémových uživatelů alkoholu a dalších látek (např. pervitin, heroin) většinou nejsou zapojeni do navázané trestné činnosti, jako je drobná trestná činnost (drobné krádeže) nebo podvody, násilné trestné činy, výtržnictví apod. Toto napojení na další kriminální činnost a sociálně zdravotní závažné dopady byly přitom vždy hlavním argumentem pro prohibici na mezinárodní úrovni, všechna dostupná data však ukazují, že v případě konopí jsou tyto důvody naprosto pomíjivé.

V celosvětovém měřítku lze nyní pozorovat tendence spočívající v přehodnocení společenského a regulačního přístupu ke konopí. Politika úplné kriminalizace konopí se ukazuje být neúčinná, tj. nevede ke snížení delikvence či dokonce trestné činnosti spojené s užíváním konopí. K prolomení zákazu držení konopí a jeho užívání již došlo v devíti federálních státech Spojených států amerických (Aljaška, Colorado, Kalifornie, Maine, Massachusetts, Nevada, Oregon, Vermont, Washington). V těchto státech došlo k legalizaci pěstování, držení anebo užívání konopí pro vlastní potřebu a v některých došlo i ke zlegalizování obchodování s touto látkou.

Za příklad hodný následování se dá považovat politika státu Uruguay. Zde před dvěma lety vešla v účinnost norma, která umožňuje na základě registrace pěstovat 5 rostlin konopí v domácím prostředí. Uruguay také umožnila pod přísným dohledem pěstování a prodej konopí v lékárnách. Stát sám garantuje kvalitu a obsah látek obsažených v konopí tak, aby se minimalizovala rizika spojená s užíváním konopí z černého trhu. V tuto chvíli, po dvou letech účinnosti, jsou jasné první výsledky této normy. Více než 50 % odhadovaného nelegálního trhu se dostalo pod legální a zdaněnou kontrolu. Ceny na černém trhu klesly výrazně pod 1,5 dolaru za gram, a tím se zmenšila atraktivita takového kontrabandu pro organizované zločinecké skupiny.

Česká republika se řadí mezi ty státy Evropské unie, kde pěstování konopí v malém množství (do 5 rostlin) není trestným činem, ale přestupkem. Obdobnou právní úpravu má v tomto ohledu i Španělsko, Kypr, Dánsko, Belgie, Nizozemsko nebo Spojené království. V těchto státech lze hovořit o rekreačním užívání konopí, které je společností tiše přecházeno. Také v České republice je společnost vůči uživatelům konopí tolerantní, a vědomě tak neakceptuje zákonem danou prohibici na úrovni přestupku za pěstování, resp. trestného činu za sušení a zpracování. Předkládaná právní úprava zákonné a kontrolované dostupnosti konopí v České republice se snaží reflektovat reálný stav uživatelů, kteří konopí pěstují, produkují nebo přechovávají pro vlastní potřebu a nijak tím neohrožují společnost.

Pro ostatní způsoby zacházení s konopím pro vlastní potřebu však byla zvolena přísnější právní úprava, např. oproti výše uvedenému kanadskému zákonu jsou zcela zakázány činnosti v podobě prodeje, distribuce, vývozu nebo dovozu rostlin konopí nebo konopí určených pro vlastní potřebu.

3. Dopady dekriminalizace pěstování, zpracovávání a přechovávání konopí pro vlastní potřebu

Úplný zákaz pěstování konopí, jako je tomu v současnosti, zabraňuje účinné prevenci a kontrole užívání konopí dětmi a mladistvými. Jedním z klíčových důvodů úplné ztráty kontroly nad

skutečným užíváním konopí je fakt, že jeho šíření probíhá nelegálně. Nežádoucím atributem úplné prohibice je také fenomén „zakázaného ovoce“, který pro mladistvé konopí dále atraktivňuje. Mezinárodní odborné studie, jako např. „The Limited Relevance of Drug Policy: Cannabis in Amsterdam and in San Francisco“, přinesly poznatky, že neexistují důkazy, které by potvrdily, že kriminalizace konopí snižuje jeho užívání napříč populací nebo že jeho legalizace zvyšuje míru jeho užívání. Z těchto studií mimo jiné vyplývá, že dlouhodobá spotřeba konopí v zemích, ve kterých není držení konopí nebo i prodej konopí nezákonné, se výrazně nemění. S přijetím tohoto zákona se neočekává nárůst počtu nových uživatelů konopí. Stejně tak ani tzv. teorie vstupní drogy, která považuje užívání konopí za jakýsi předstupeň užívání jiných psychotropních látek, nebyla nikdy vědecky podpořena.

Praxe naopak ukazuje, že nemožnost legálně si sám vypěstovat několik vlastních rostlin konopí může být důvodem prvního oslovení překupníka (dealera), který obvykle disponuje i jinými drogami. Současně s částečným uzákoněním pěstování, zpracování a přechovávání konopí pro vlastní potřebu lze předpokládat, že dojde ke zmenšení černého trhu s konopím a snížení trestné činnosti, která se k této problematice váže. Z toho důvodu lze předpokládat snížení nákladů spojených s přestupkovými a trestními řízeními, která jsou v současné době spojena s postihem pěstitelů konopí pro vlastní potřebu (v roce 2015 bylo zadrženo 420 osob z důvodu držení a pěstování konopných látek pro vlastní potřebu, dle informací od Národní protidrogové centrály SKPV Policie ČR, a k trestu odnětí svobody nepodmíněně bylo následně odsouzeno podle § 284 trestního zákoníku celkem 60 osob, dle Ministerstva spravedlnosti ČR).

Stávající právní úprava obsažená v trestním zákoníku zůstává tímto návrhem nedotčena. I nadále v nezměněné podobě zůstávají v platnosti všechny trestné činy související se zneužíváním návykových látek, tj. nedovolená výroba a jiné nakládání s omamnými a psychotropními látkami a jedy podle § 283, přechovávání omamné a psychotropní látky a jedy podle § 284, nedovolené pěstování rostlin obsahujících omamnou nebo psychotropní látku v množství větším než malém podle § 285 a šíření toxikomanie podle § 287 zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů („trestní zákoník“, příp. jen „TZ“).

Nijak se nemění ani vymezení většího než malého množství pro účely § 285 trestního zákoníku, které i nadále zůstává definováno v nařízení vlády č. 455/2009 Sb. v rozsahu více než 5 rostlin konopí a které i nadále zůstává trestným činem podle tohoto ustanovení.

Tento návrh zákona nebude mít negativní dopad na trestní zákoník (stávající trestné činy spojené s konopím zůstávají beze změny zachovány), naopak přinese právní jistotu pro pěstování, zpracování a přechovávání konopí pro vlastní potřebu.

Bohužel, v těchto pravidlech stále tápou jak soudní judikatura tak praxe a jednotlivé fáze nakládání s konopím hodnotí různými skutkovými podstatami s neadekvátními rozdíly v přísnosti trestních sazeb (jde zejména o problém, že část judikatury má tendenci posuzovat sušení a přechovávání vypěstovaných rostlin podle přísnější skutkové podstaty dle § 283 TZ, namísto výrazně mírnější zvláštní skutkové podstaty pro pěstování konopí dle § 285 TZ; tyto nejasnosti jsou předmětem nepochopení ze strany veřejnosti i odborné kritiky).

4. Zhodnocení souladu navrhované právní úpravy s mezinárodními smlouvami a s ústavním pořádkem České republiky

Návrh se dotýká především Jednotné úmluvy o omamných látkách z roku 1961 (dále jen „Úmluva“), ve znění jejích pozdějších protokolů. S Úmluvou vyslovila Československá socialistická republika souhlas dne 31. července 1961 a prezident republiky Antonín Novotný ji ratifikoval dne 23. listopadu 1963 s výhradami učiněnými při podpisu. Úmluva vstoupila v platnost dne 13. prosince 1964 a tímto dnem vstoupila rovněž v platnost i pro Československou socialistickou republiku. Dne 25. března 1972 byl v Ženevě sjednán Protokol o změnách Jednotné úmluvy o omamných látkách z roku 1961 (dále jen „Protokol“), přijatý sdělením Federálního ministerstva zahraničních věcí č. 458/1991 Sb. Při předání ratifikační listiny si Československá socialistická republika vyjednala výjimku z aplikace vybraných ustanovení Úmluvy (článku 12, odstavců 2 a 3, článku 13, odstavce 2, článku 14, odstavců 1 a 2 a článku 31, odstavce 1(b) Úmluvy), která se tedy vůči České republice neaplikují.

Úmluva nezakazuje užívání konopí pro vlastní potřebu (resp. o této otázce mlčí). Úmluva nezakazuje ani legální pěstování konopí, ale stanovuje pravidla, za jakých je pěstování konopí povoleno – zpravidla při zavedení doplňkových kontrolních mechanismů vykonávaných ze strany státní agentury (např. Státním ústavem pro kontrolu léčiv, který takovou kontrolu ve smyslu Úmluvy vykonává u konopí určeného pro léčebné použití).

Úmluva se zároveň nevztahuje na pěstování rostliny konopí výlučně k průmyslovým účelům (vlákna a semena) nebo pro účely zahradnické. Pokud jde o institut pěstování rostliny konopí pro osobní potřebu, jde de facto o pěstování pro účely zahradnické. Teprve zpracováním rostlin konopí nebo produktů z konopí budou naplněny znaky zpracování a přechovávání konopí. Úmluva výslovně nestanoví ani žádné limity pro přechovávání konopí pro vlastní potřebu, byť je to v některých smluvních státech vcelku běžná praxe. Ponechává poté na jednotlivých smluvních státech, aby zajistily trestní sankce a prevenci spojenou s konopím.

V souladu s Úmluvou Česká republika naplňuje povinnosti stanovené Úmluvou i všeobecné závazky a i po přijetí tohoto návrhu bude nadále v maximální míře omezovat užívání konopí pouze na co nejnižší možnou míru a pouze k vymezeným účelům pro vlastní potřebu. V tomto ohledu Česká republika nijak nemění stávající právní úpravu návykových látek (obzvláště pokud jde o vývoz, dovoz, distribuci a obchod), pouze přiřazuje speciální režim pro konopí pěstované, zpracovávané a přechovávané pro vlastní potřebu. V celkovém kontextu národní protidrogové politiky České republiky se jedná o minoritní změnu ve stávající právní úpravě, která se přizpůsobuje vývoji na trhu ve snaze zabránit dalšímu rozšiřování nelegálního obchodu s jinými návykovými látkami v ČR a rozšiřování černého trhu s konopím.

Návrh je zcela v souladu s Ústavním pořádkem České republiky. Pěstování konopí a konzumace výrobků z něj není jednáním, které by měl stát z Ústavy povinnost postihovat. Rovněž tak novým nastavením nedochází k zásahu do ústavních práv jiných osob.